

An illustration from a top-down perspective showing three people sitting around a large, dark brown oval table. The person at the top left wears a red long-sleeved shirt and a dark blue cap, looking down at a large sheet of paper. The person at the top right wears a green long-sleeved shirt and a grey cap, also looking at a paper. The person at the bottom right wears an orange long-sleeved shirt and a dark blue cap, looking at a paper. On the table are several sheets of paper with text and tables, a silver laptop, and an open cardboard box. The background is white with some light grey speckles.

Van Gelderlezing 17 november 2018

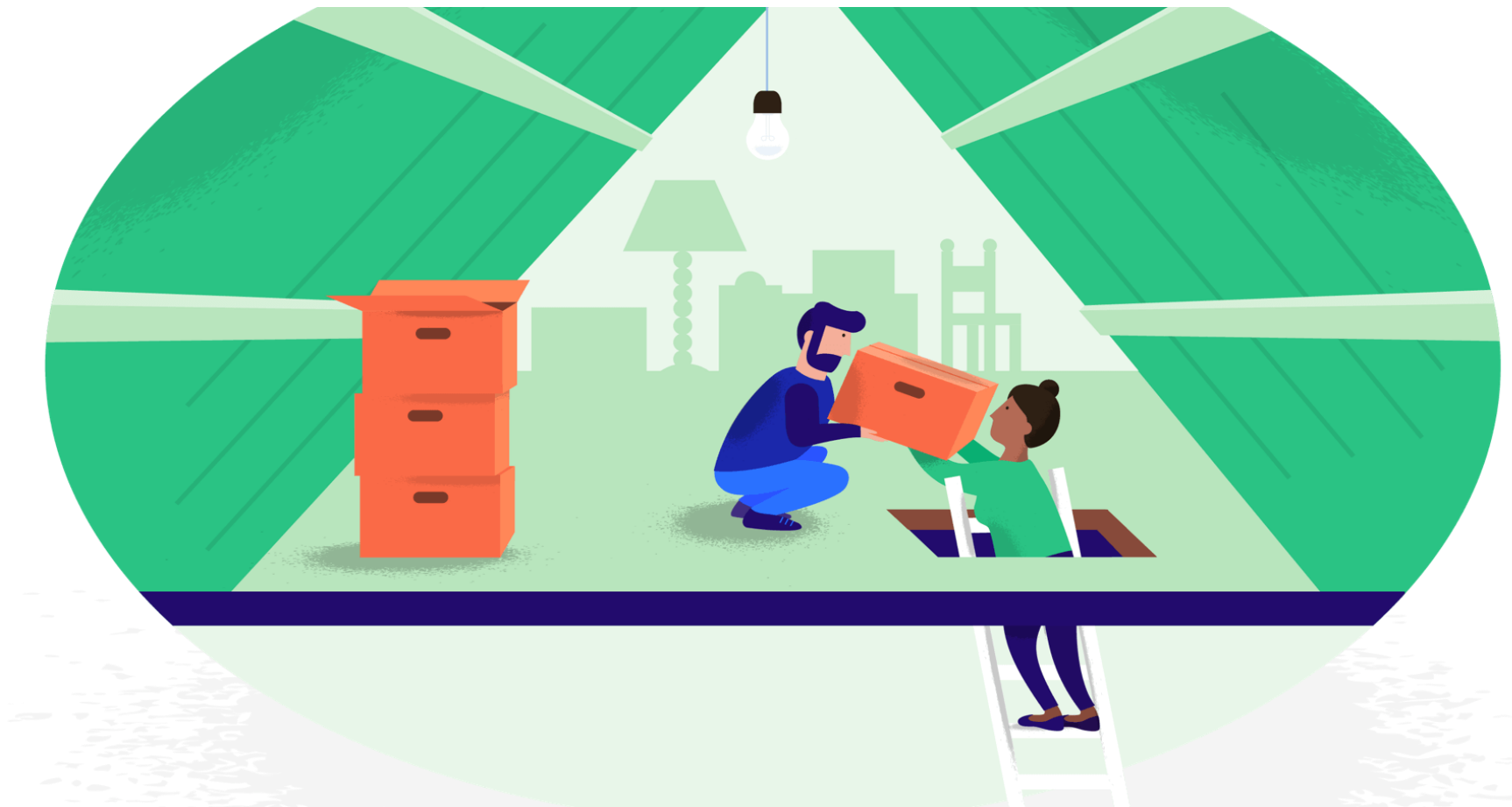
Corinne Boter (c.a.boter@uu.nl)

Opzet van de lezing

1. Kasboekje van Nederland
2. Geldgebruik en het mannelijk kostwinnersmodel
3. Geldgebruik van mannen en vrouwen ca. 1950
4. Conclusies en toekomstig onderzoek

Bij mensen op zolder kijken

Hulp van de media

De tv-serie *Kasboekje van Nederland*

Een groot succes

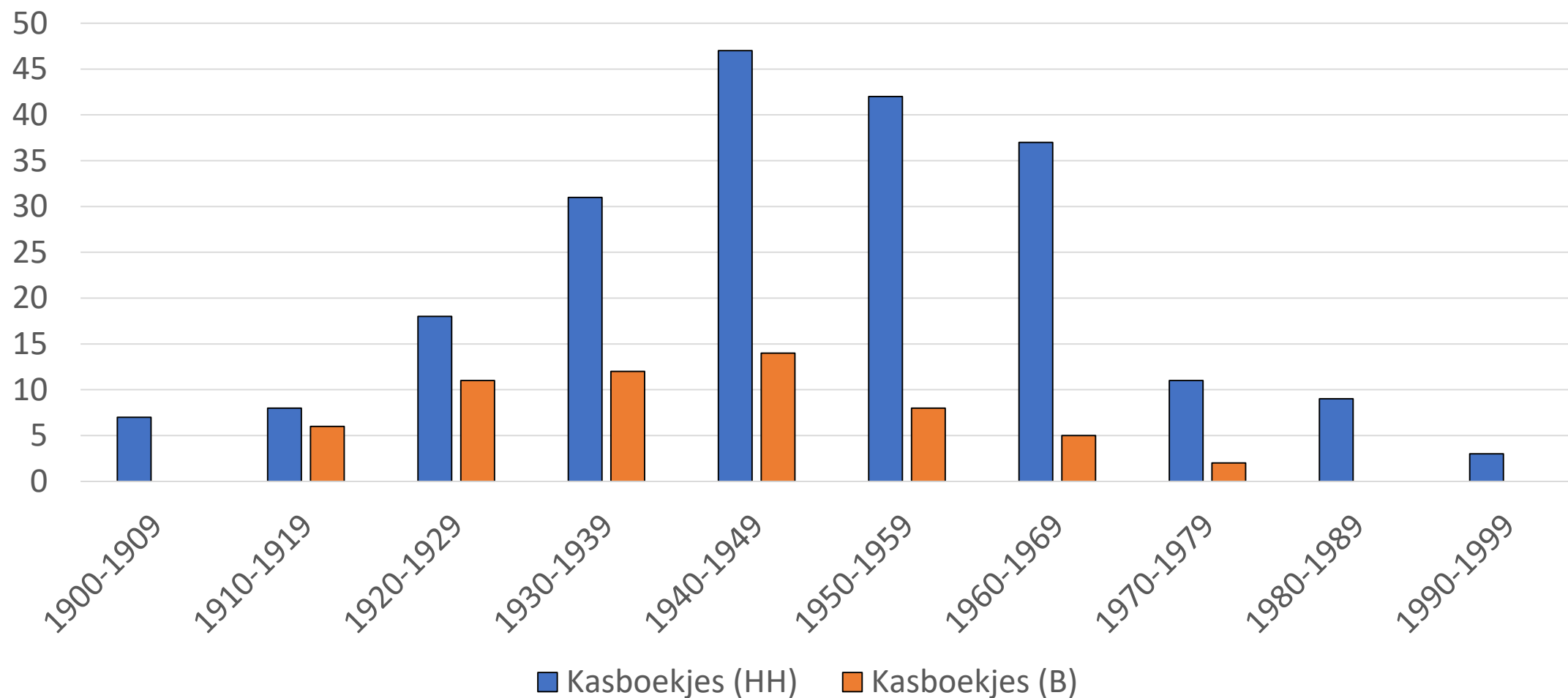

Zoektocht organisatie

- Formulieren
- Privacy
- Archiveren
- Scannen
- Inventariseren
- Bellen
- Ontvangen 'donateurs'
- Terugsturen stukken

Beginjaren kasboekjes

30/1-18/2	land. 2439.88	f 760-	31/1-1/2	vleesch en beleg.	f 690.13
	beest. 322.06	2117.82		melk	12.2
	beest. vadering			rijstleed	-45
	van Jan	14.46		brood	-45
	slip tw. Pk	100-		hygiëne	105
				postzegels	2-
				vogel in eierb. etc.	267
			1/2-18/2	ham, worst, etc. etc.	208
				brood	149
				melk	-62
				ham	446
				etuis.	-63
				fruit	440
				schijfjes	190
				Koffie	-90
				postzegels	605
				radio-belasting	12=
				reis Utrecht etc.	600
				bloemen tree	150
				ly. hui, tip, tree	750=
				stouwen tree	1=
					f 150.190
		f 3000.20			

Papieren muntvondsten

- Kasboekjes zijn een waardevolle aanvulling op numismatisch bronnenmateriaal
- Ze geven informatie over betalingsgedrag
- Ze laten zien wat er gebeurde *binnen* het huishouden

JANUARI 1950		JANUARI 1950	
9 Maandag	168.50	11/1 Maandag	10. -
21/1 melk	48	15/1 groenten	1.16
brood	48	slager	52
groenten	1.41	schijfjes	64
slager	4.75	spaanboekje/marijke	3.45
22/1 melk	113	laken etc.	3.45
fruit	00.	26/1 melk	24
kolkje	50	brood	14
23/1 melk	24	27/1 melk	24
krent	30	brood	28
brood	24	28/1 melk	22
10 Dinsdag	24	slager	3.99
24/1 melk	38	brood	48
brood	38	groenten	1.48
cigaretten	140	11/1 Maandag	8.25
stopwiel	32	29/1 melk	22
maais	15	30/1 krent	30
reeffje	85	brood	28
laken	12	Capneigroencollek	2.50
	f 181.29		f 118

Enkele kanttekeningen

- Onbegrijpelijke kostenposten
- Wisselgeld?
- Wie deed de uitgave?
- 'Oral history' als oplossing

JANUARI 1950		
2181.29		
Woensdag 11		
v. Meurs	10. -	
25/1 groenten	1.16	
slager	52	
sukker	64	
spaarboekje naar 12.5	-	
lakentje	3.45	
26/1 melk	24	
brood	14	
27/1 melk	24	
brood	28	
28/1 melk	28	
Donderdag 12		
slager	3.99	
brood	48	
groenten	1.48	
v. Meurs	8.25	
29/1 melk	22	
30/1 krant	30	
brood	28	
Leijnercollectie	2.50	
		7.0119

Geldgebruik en het mannelijk kostwinnersmodel

Het mannelijk kostwinnersmodel

- Man enige kostwinner, vrouw voltijd huisvrouw
- Uitzondering in de geschiedenis
- Professionalisering van het beroep van huisvrouw

De huishoudschool

© Hans Wolf / nfa, coll. Nederlands fotomuseum

Praktijkles op huishoudschool De Hortus, Amsterdam (1953)

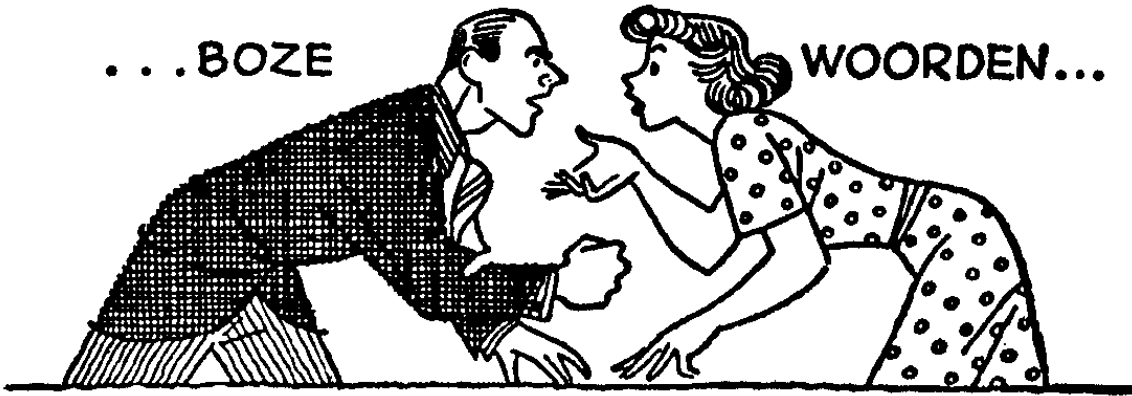

Exterieur van de Amsterdamse Huishoudschool met vele leerlingen op de balkons. Nederland, 1925.

Gezinsbegrotings Instituut

...BOZE

WOORDEN...

...OF EEN GOEDE FEE

“Wij [huisvrouwen] staan allen voor de opgave met het geld, dat de man verdient, uit te komen. [...] Dat is onze plicht tegenover het gezin. Een plicht, die zeker voor velen moeilijk en zwaar is.”

Uit een brochure van het GBI (*Het huishoudboekje*, 1955).

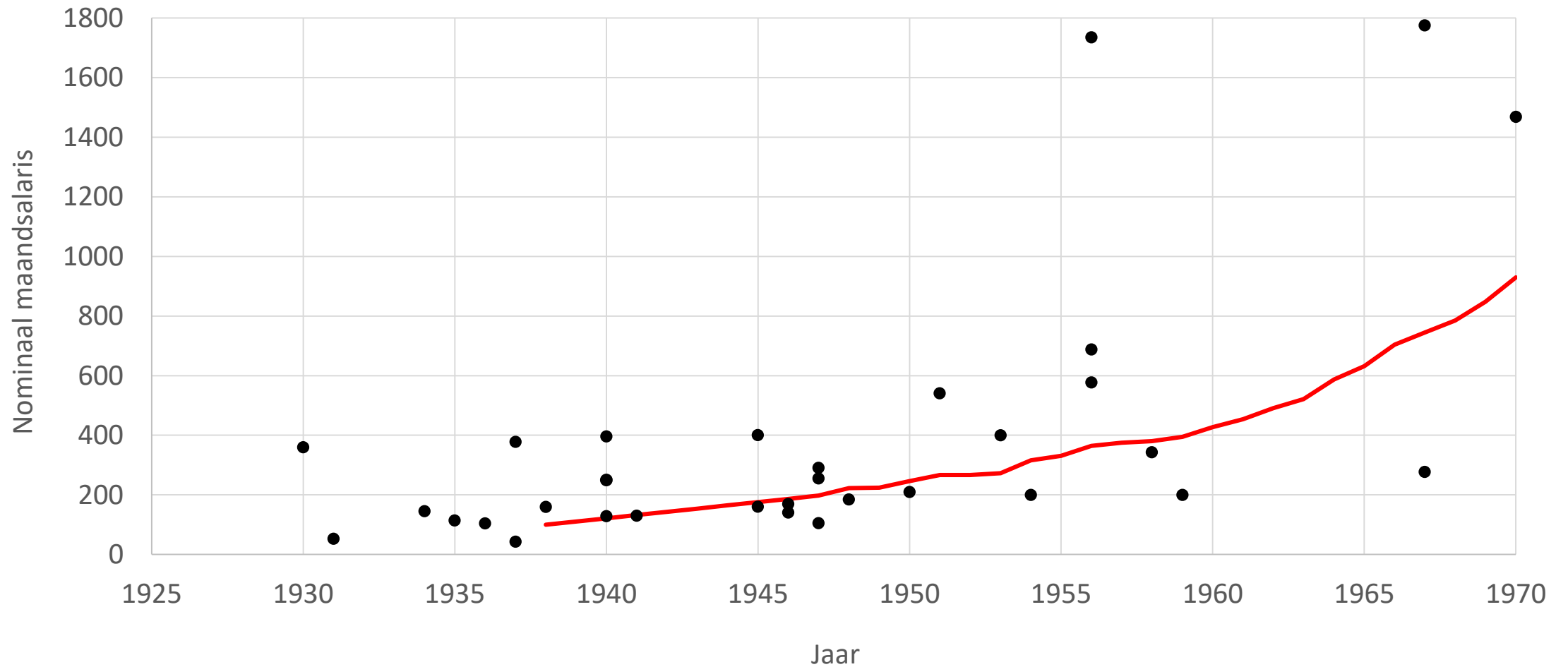
Hoe helpen de kasboekjes ons verder?

- Huishoudboekjes en kasboekjes
- Mannelijke en vrouwelijke auteurs
- Alle uitgaven van een jaar ca. 1950 overgenomen in een database
- Statistische analyse mogelijk van geldgebruik en bestedingspatronen
- (In de toekomst nog veel meer kasboekjes analyseren)

An illustration of a man and a woman sitting at a table. The man, on the left, has a mustache and is wearing a blue suit with a white shirt and tie. He is holding a large newspaper. The woman, on the right, has short dark hair and is wearing a blue dress with white polka dots and a blue bow at the back. She is holding a green folder and a pen, appearing to be writing. They are both sitting on orange chairs at a table with an orange tablecloth. The background is white.

Geldgebruik van mannen en vrouwen ca. 1950

Startinkomen huishoudens

De auteurs

	#120	#183	#333	#469
Sekse auteur	Man	Vrouw	Vrouw	Vrouw
Beroep auteur	Onbekend	Huisvrouw	Huisvrouw	Huisvrouw
Soorten uitgaven	Vaste lasten, kleding en overig	Divers: zowel grote als kleine uitgaven	Alleen dagelijkse uitgaven	Alleen dagelijkse uitgaven
Aantal kinderen	5	2	1	2
Woonplaats	Arnhem	Middelburg	Onbekend	Boxtel

Huishoudgeld

Gemiddelden per maand:

- Salaris: f305,70
- Huishoudgeld: f166,86
- Huishoudgeld/salaris: 55%

Haart		1951.	
Salaris	f	290.-	
Thuis	-	100.-	
Vadelyj Saldo	-	120,47	
		Vadelyj Saldo Februari 1951	f 107,47
		H.T. K. curous	15.-
		Thuis	32,95
		Spont. Moddell.	7,05
		Killing	0,24
		Personel belast.	3.-
		Kadiv belast.	3.-
		Brandstoffen 5 mud anthraciet	31.-
		Kerk	1,50
		Alc. drink	0,06
		Huishoudgeld	150.-
		Tulgalen	20,70
		Tendit. Kleding	
		Hama: idem. piek f 40.-	
		Opere 1. Houw f 5,50	
		Kouwe Feb. 0.50 5,75	
		Algemeen Schoonmaak f 15,45	61,20
		Owisen	
		Kindervagen f 45.-	
		Huon Helyne, Houw f 5.-	
		Glasbrengi f 5.-	
		Wijding hi f 1.-	
		.. Gerand f 4.-	60,50
		gib f 2,50	
		Totaal f	510,47

Zakgeld

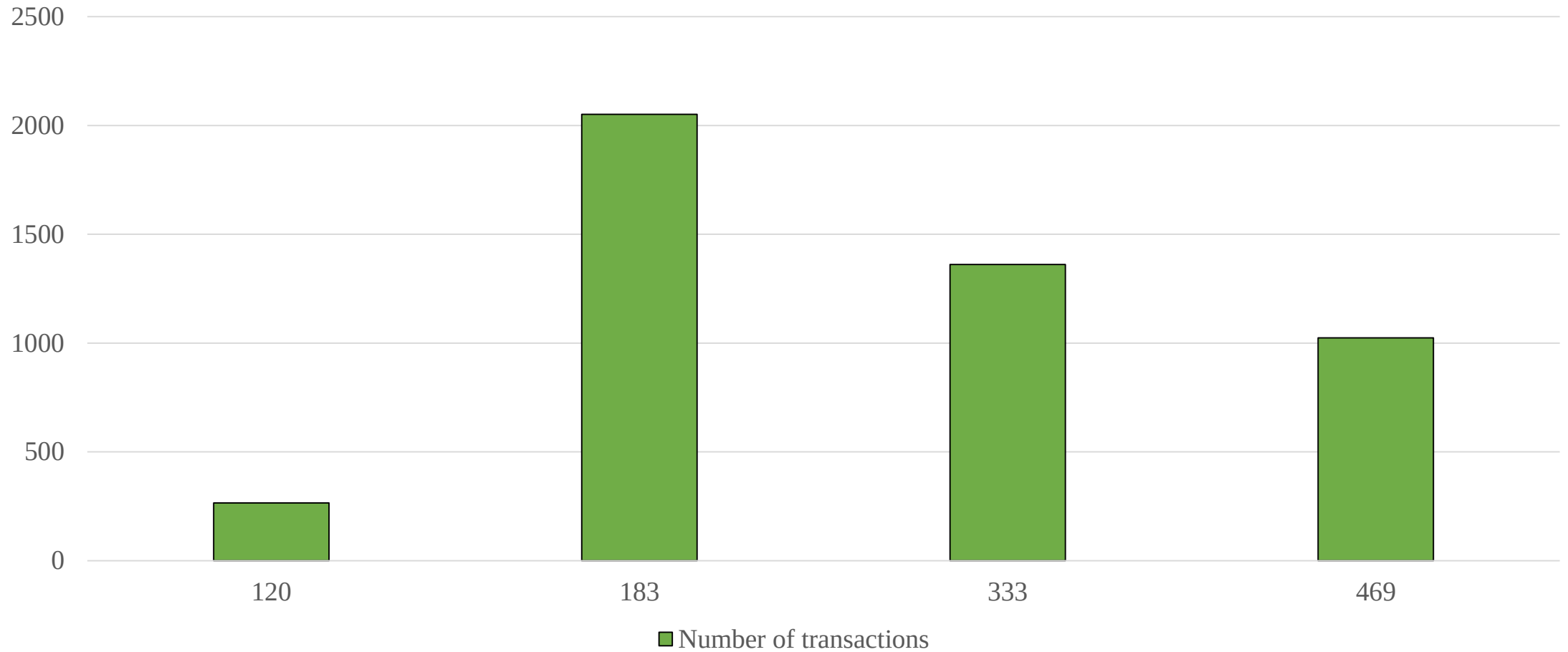
- 48 x in een jaar betaald
- Meestal f6,-
- Op vrijdag of zaterdag betaald

Centraal		Mitgave	
Saldo	267.55	1 Feb. huishoud	
1 Feb. Willy moeder	10.00	+ verzekering	52
	257.55	3 - Eva	30
5 - Philips	89.00	4 - groentenboer 45 + 95 =	1.40
	346.55	4 - knut kataen	1.19
Mitgave	55.92	4 - lamp	60
	290.63	5 - lo ei	1.48
		5 - Margriet 2x	1.20
		5 - suedement	6.00
		5 - weekkaart	4.15
6 Feb. panorama	30	6 - postbus 64	2.60
6 - briefkaart	24	6 - slager 5.18 + 335 =	8.53
6 - kleuterdubbeldje	25	6 - bakker	2.63
6 - alpino	3.45	6 - melkboer	3.30
6 - menthol	35	6 - groentenboer	1.85
	4.59	6 - boodschappen	9.27
	51.38	6 - dubbelzijdig	1.50
	55.92	6 - krante gids	21
			51.33

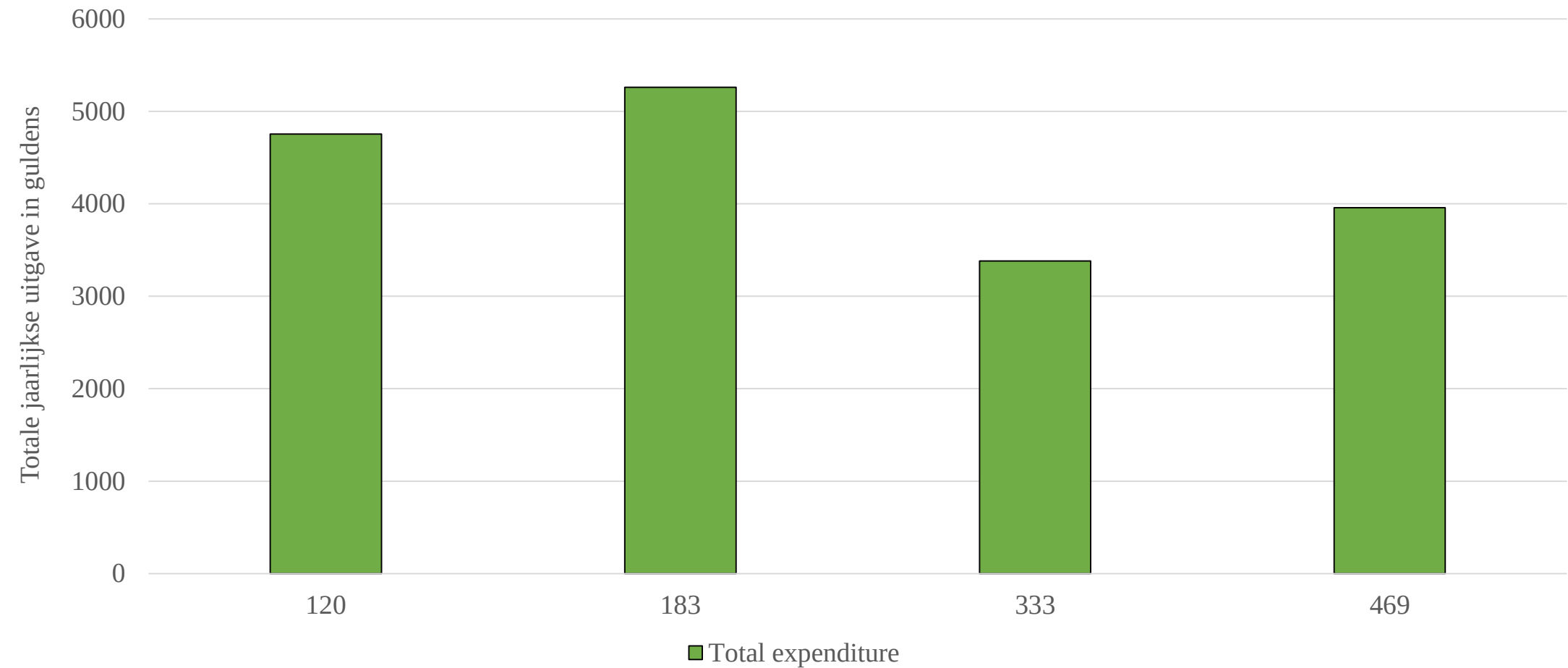
Verdeeldoos ('Brabantia doos')

Aantal transacties per jaar

Totale uitgave per jaar

Contante samenleving

		MAN	HUISVROUWEN			
		#120	#183	#333	#469	
Aantal transacties		259	2.004	1.361	1.017	
Munten/muntbiljetten	→	<i>Waarvan = < f2.50</i>	23%	74%	76.7%	53%
Bankbiljetten	→	<i>Waarvan = > f10</i>	35%	4.7%	5.5%	8.5%
Gebruik kleinste munt	→	<i>Waarvan met centen (f0.01)</i>	16%	39%	49%	33%

De *ideale* samenstelling van de portemonnee van kasboekje #183

12%	11%	18%	36%
			

19%

4%

Conclusies

- Vrouwen waren intensiever met geld bezig dan mannen
- Mannen gebruikten vooral bankbiljetten, vrouwen vooral munten/muntbiljetten
- Banken speelden een verwaarloosbare rol in de dagelijkse huishoudfinanciën

Toekomstig onderzoek

- Meer kasboekjes onderzoeken
- Ook latere jaren van dezelfde auteur invoeren
- Wisselgeld meenemen in de analyse
- Samenstelling bedragen schatten

Hartelijk dank voor uw aandacht

Corinne Boter (c.a.boter@uu.nl)